

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

HUISHOUDKUNDE SG

Possible Answers / Moontlike Antwoorde
Feb / Mar / Maart 2006

AFDELING A

VRAAG 1A

1.1	~~A~~	B	C	D
1.2	A	B	~~C~~	D
1.3	A	B	~~C~~	D
1.4	A	~~B~~	C	D
1.5	A	~~B~~	C	D
1.6	A	~~B~~	C	D
1.7	~~A~~	B	C	D
1.8	A	B	~~C~~	D
1.9	A	B	~~C~~	D
1.10	~~A~~	B	C	D
1.11	A	B	~~C~~	D
1.12	A	~~B~~	C	D
1.13	A	B	~~C~~	D
13x2=(26)				

VRAAG 1B

1.14	Kleur en tekstuur	1.15	Eiers
1.14.1	B	1.15.1	D v
1.14.2	C	1.15.2	C iv
1.14.3	A	1.15.3	B i
(Verd.)	(3)	1.15.4	A iii
		(Kennis)	(8)

1.16 Kleur en tekstuur

1.16.1	A
1.16.2	A
1.16.3	B
1.16.4	B

(Verd.) (4)

1.17 Vleissagtheid
(Enige orde)B
C
D
G
H

(Kennis) (5)

1.18 Bestuursproses
(Enige orde)A
C
E
G

(Kennis) (4)

TOTAAL VIR AFDELING A: [50]

AFDELING B

VRAAG 2

2.1 Voordelige gebruik van mikroorganismes

Giste

- Laat brood rys.
- Verander vrugtesappe in wyn/bier.
- Nodig om kool in suurkool te verander.
- Nodig om komkommers in piekels te verander

Bakterieë

- Verander melk in joghurt/ kaas/suurroom/kultuurmelk/karringmelk.
- Is nodig om kool in suurkool te verander.
- Nodig om komkommers in piekels te verander

Skimmels

- Word gebruik in die maak van penisillien. (5)
- Word gebruik in die maak van kaassoorte soos bloukaas/wyn.
(Enige 5 vvvvv)

(Verduideliking)

Voedseligiëne

Sill. 2.7

2.2 Stappe om voedselvergiftiging te voorkom

HOOFAREAS	VOORBEELDE
• Bewaring van voedsel	<ul style="list-style-type: none"> • Berg in koel, droë toestand. • Berg hoërisiko voedsel in koelkas. • Stoor voedsel in lugdigte houers.
• Higiëne in die kombuis	<ul style="list-style-type: none"> • Hou alle oppervlakke skoon. • Was alle vuil gereedskap gereeld. • Hanteer afval higiënies. • Gooi gebarste porselein/breekgoed weg.
• Voedselvoorbereiding	<ul style="list-style-type: none"> • Maak bederfbare voedsel gou gaar. • Maak voedsel goed gaar. • Koel voedsel vinnig af en bêre in koelkas.
• Persoonlike higiëne	<ul style="list-style-type: none"> • Was hande deeglik. • Hou naels skoon en kort. • Moenie oor voedsel hoës en nies nie. • Bedek snye, skrape met pleister.

(Enige 4 vvvv)

(4)

(Kenniss)

Voedseligiëne

Sill. 2.7

2.3 Invloed van hitte op brood

2.3.1. **Grootte** – Koolsuurgasborrels sit uit v wanneer aan hitte blootgestel word. Glutennetwerk rek v, koaguleer en stol in die gerysde vorm in bakproses. Brood word groter. (2)

2.3.2 **Kleur** – Droë hitte dekstriniseer v die stysel en karameliseerv die suiker. Brood word bruin. (2)

(Toepassing) Gebakte produkte Sill. 2.17

2.4 Waarom word groente gaargemaak

- Om die sellulose sagter te maak.
- Om styselgranules gaar te maak.
- Om die maksimum hoeveelheid minerale, vitamieene en geur te behou.
- Om die natuurlike kleur te behou.
- Om geur te verbeter en dit smaakliker te maak.
- Om afwisseling in die dieet te gee.

(Kenniss) Groente en Vrugte Sill. 2.14 (Enige 4 vvvv) (4)

2.5 Stysel Verdun

Energieke roerbewegings sal die wande van geswollev granules beskadig v en die vloeistof wat geabsorbeer v is tydens die gelatiniseringsproses sal uitvloei en die mengsel verdun. v (4)

(Toepassing) Graansoorte Sill. 2.8

2.6 Aspekte in ag geneem wanneer `n spyskaart opgestel word

- Maak voorsiening vir ? verskeidenheid ten opsigte van kleur, tekstuur en voorbereidingsmetodes.
- Moenie te veel skerpgegeurde geregte saam bedien nie.
- Moenie groentes van dieselfde groep, kleur en vorm saam bedien nie.
- Moenie te veel styselvoedsel in een maaltyd insluit nie.
- Moenie ? voedsel (behalwe brood) meer as een keer per dag bedien nie.
- Moenie dieselfde voedselsoort twee keer in dieselfde maaltyd herhaal nie.
- Moenie te veel ryk geregte saam bedien nie.
- Warm en koue voedsel in een maaltyd sal mekaar komplementeer.
- Moenie te groot verskeidenheid bedien nie.

(Toepassing) Graansoorte Sill. 2.8 (Enige 4 vvvv) (4)

2.7 Bestuursbeginsels in maaltydbeplanning – ekonomies (gegee)

2.7.1 BESTUURSBEGINSELS	2.7.2 TOEPASSING
Stel van doelwitte	Maaltye moet ekonomies weesv (1)
Bepanning om doelwitte te bereik (Kies uit alternatiewe)	Bepanning oor watter geregte gekies moet word/ Bepanning oor watter voedsels aangekoop moet word v (1)
Uitvoer van die plan	Voorkom impulsiewe aankope/v Berg voedsel behoorlik (higiëniese hantering)v (2)
Evaluering van die resultate	Die maaltyd wat bedien word, moet geëvalueer word ten opsigte van kostev (1)

(5)

(Kennis en Toepassing)

Maaltydbeplanning

Sill. 2.1

[30]**VRAAG 3**

3.1 Chouxpasta

3.1.1 Rysmiddel
stoom v

(1)

(Kennis)

Chouxpasta

Sill. 2.17

3.1.2 Smeer en water saam gekook

Die smeer vorm ? lagie om elke styseldeeljie en skei dit van mekaar.v
So word die vorming van klonte voorkom wanneer die koekmeel bygevoeg word.v

(2)

(Begrip)

Chouxpasta

Sill. 2.17

3.1.3 Temperatuurstellings

Hoë temperatuur is nodig om water in stoom om te sit. v
Verlaag temperatuur om die holtes in die puffers te laat droog word.v

(2)

(Begrip)

Chouxpasta

Sill. 2.17

3.1.4 Bestanddeel wat gelatinisering moontlik maak

meel v

(1)

(Kennis)

Graansoorte

Sill. 2.8

3.1.5 Gelatinisering en veranderinge wat plaasvind

a) Die granules swel

- Hitte-energie breek swak bindings in styselgranule af.
- Water dring in die korrels binne en dit begin swel.
- Uitswelling hou aan namate die temperatuur styg.

(enige twee vv) (2)

b) Viskositeit vermeerder

- Namate granules water opneem neem dit meer ruimte in beslag.
- Wrywing ontstaan tussen die korrels.
- Die styselpasta word dikker.
- Dit word moeiliker om te roer.

(enige twee vv) (2)

c) Word deurskynend

- Granules neem meer water op en swel verder. v
- Die mengsel word deurskynend. v

(2)

(Verduideliking) Graansoorte Sill. 2.8

3.1.6 Bestanddele wat dikte van styselmengsel beïnvloed

suiker v
suur v

(2)

(Kennis) Graansoorte Sill. 2.8

3.2 VIER metodes waarop melk gekoaguleer word

Natuurlike koagulering v

- Kom voor wanneer melksuurbakterieë akkumuleer v die suur presipiteer kaseïen as ? stremsel. v

Byvoeging van suurv

- Genoeg suur verlaag die pH v van melk veroorsaak die koagulering van kaseïen. v

Rennienstollingv

- Die ensiem v rennien word gebruik om die proteïene/kaseïen in melk te laat stol/koaguleer.

Plantensiemev

- Die ensiem v bromelien, wat in pynappels voorkom, koaguleer melkproteïene. (enige twee metodes vv) (4)

(Kennis en Begrip) Suiwelprodukte Sill. 2.9

3.3 Verbetering van eetkwaliteit van melk

- UHT-behandeling
- Pasteurisering
- Homogenisering
- Sterilisering
- Suiwering

(Enige 4 vvv) (4)

(Kennis) Suiwelprodukte Sill. 2.9

3.4 Blaarslaai – verlep gedurende opberging - yskas

- Slaai is nie in ? lugdigte houer/plastiek sak weg van die konveksiestrome wat in die yskas te voorkom,geberg nie (dit het ? hoë voginhoud). v
- Slaai het ? hoë vloeistofinhoud en, as dit aan die lug in die yskas blootgestel word, sal dit die vloeistof laat verdamp en die blare verlep. v

(2)

(Toepassing) Vrugte en groente Sill. 2.14

3.5 Funksies van eiers

BINDMIDDEL	RYSMIDDEL	EMULSIFISEERDER
Vleisbroodv	Suurlemoen-souffle v	Mayonnaise v
Krokette v	Meringue v	Botterkoekv

(6)

(Toepassing) Eiers Sill. 2.10

[30]**TOTAAL VIR AFDELING B: [60]**

AFDELING C

VRAAG 4

4.1 **Kasserol**

4.1.1 T.P.P is ? vervaardigde voedselproduk wat ontwerp en geformuleer is om tradisionele voedsel/vleis na te boots. Die voorkoms , smaak, tekstuur en voedingswaarde moet nie van die tradisionele produk onderskei kan word nie. v v (2)

4.1.2 **Verlengers**

- T.P.P v
- Aartappelsv
- Ertjiesv
- Wortelblokkies v (4)

4.1.3 **Vleisanaloë hoog in aanvraag**

Dierproteïene is duur en skaarsv, bevolkingsgroei toon ? opwaartse mobiliteit en die behoefte aan ? goedkoper proteïenbron ontstaan. . Sojabonev het die hoogste proteïeninhoud en kan op groot skaal aangeplant word. v Dit is goedkoop. (3)

(Kennis, begrip, verduideliking) Vleis Sill. 2.12

4.2 **Matige hitte om vleis te kook**

Hoë temperatuur sal veroorsaak dat die vleisproteïen krimp v en dit forseer die vleissappe uit v en dit laat die vleis taai en droog. (2)

(Verduideliking) Gaarmaakmetodes en Vleis Sill. 2.4 & 2.12

4.3 **Riglyne vir aankoop van vars vrugte**

- Voorkoms- vrugte moet vars, ryp, sonder merke en kneusplekke wees.
- Geur – goeie gehalte vrugte sal ? vars, skoon vrugtegeur hê.
- Tekstuur – goeie gehalte vrugte voel ferm en swaar vir hulle grootte.
- Prys – Koop vrugte wat in seisoen is – goeie gehalte en goedkoper.
- Koop klein hoeveelhede.
- Hantering – moenie vrugte onnodig hanteer nie. (Enige 4v v v v) (4)

(Kennis) Vrugte en groente Sill. 2.1.4

4.4 4.4.1 Installeer buisligte

- Produseer 3-4 keer meer lig as gloeilampe met dieselfde watt-sterkte dit het ? langer leeftyd.
  - Verlig die hele vertrek/gee goeie algemene verligting.
  - Maak nie skaduwees nie.
  - Word nie warm nie/produseer minder hittte.
  - Gee ? witter lig/gee ? sagter lig/ meer soos daglig. (Enige 3 v vv)
- (Begrip) Interieur Sill. 3.1.1 (3)

4.4.2 Goeie ventilasie in kombuis

- Deure en vensters wat oop gemaak kan word. v
  - Onttrekkingswaaiers wat in vensters geïnstalleer word.v
  - Stoof- of dampkappe wat bokant die stoof geïnstalleer word. v
- (Kennis) Interieur Sill. 3.11 (3)

4.4.3 Loopaai in plan – goed

- Die woonstel het goeie loopaai omdat daar vanaf die ingang na enige vertrek gegaan kan word.
  - Ook vanaf kamer tot kamer.
  - Sonder om deur ? meubelgroepering te beweeg.
  - Gaste kan na die badkamer gaan sonder om deur die slaapkamer te beweeg.
  - Beweging deur die kombuis meng nie in wanneer daar gekook word nie.
  - Deure is goed geplaas om verkeervloei toe te laat sowel as gemaklike rangskikking van meubels.
  - Verkeer gaan om en nie deur die verskeie werkareas nie.
- (Toepassing) Interieur Sill. 3.1.1 (Enige 4v v v v) (4)

4.5 Waarde van gedeelde verantwoordelikheid

- Verhoog die eenheidsgevoel tussen gesinslede.
  - Maak huis ? aangename plek om in te woon.
  - Kweek wedersydse respek.
  - Verseker dat albei meer vrye tyd het.
  - Bevorder kommunikasie tussen hulle.
  - Goeie persoonlike gewoontes word aangeleer.
  - Gee betekenis aan die begrip van gee-en-neem.
  - Verlig die werklading van mekaar en gee Thabang tyd om te studeer en Beverly tyd om haar stokperdjie te beoefen.
  - Waarde van tydindeling en koördinasie word geleer.
  - Die potensiaal van die paartjie word ontdek en persoonlikhede ontwikkel.
- (Toepassing) Gesinstudie Sill. 4.2 (Enige 5v v v v v) (5)

[30]

TOTAAL VIR AFDELING C: [30]

AFDELING D

VRAAG 5

5.1 Maslow se behoefte-hierargië

MASLOW SE BEHOEFTES	VOORBEELD
5.1.1. Fisiese	Voedsel, water, kleding, beskutting, vars lugv
5.1.2. Veiligheids-	Om vry te wees van angs / vrees/gevaar/bedreigingv
5.1.3. Sosiale	Om aanvaar te word / lief te hê/liefde te ontvang/kameraadskapv
5.1.4. Ego	Om erkenning te verkry/selfrespek/statusv
5.1.5. Selfverwesenliking	Om potensiaal ten volle te ontwikkelv

(5)

(Kennis)

Bestuursproses

Sill. 1.1.1

5.2 Evalueer begroting

- Dit moet voorsien in die behoeftes van die gesin en die individuele gesinslede.
- Dit moet voorsiening maak vir moontlike noodgevalle.
- Dit moet verseker dat die gesin solvent bly.
- Dit moet ? aanduiding van die gesin se langtermynplanne gee.
- Dit moet realisties wees.
- Uitgawes moet nie inkomste oorskry nie.

(Enige 4 v v v v)

(4)

(Toepassing)

Inkomste

Sill. 1.2.2

5.3 5.3.1 Toedeling van huishoudelike take

- Wees buigbaar oor wie wat moet doen.
- Laat elkeen dit doen wat hy die beste kan doen.
- Span almal in – ongeag van ouderdom of geslag.
- Maak toegewings wanneer 'n gesinslid 'n krisistyd beleef.
- Hou standarde buigbaar.
- Biologiese faktore – meer fisiese werk wat hou vermoë eis mag net deur ? man gedoen word.
- Kultuur en sosiale waardes.
- Besikbaarheid van menslike hulpmiddels.
- Goedere, dienste en fasiliteite wat beskikbaar is.

(Enige 5 vvvvv)

(5)

(Kennis)

Huis en Omgewingsversorging

Sill. 1.1.3

5.3.2 Menslike hulpmiddels

- Kennis van skoonmaakmetodes, produkte en apparaat.
- Bewus wees van nuwe produkte en apparaat.
- Vaardigheid en bekwaamheid.
- Kreatiwiteit is die vermoë om ondernemend en skeppend te wees.
- Houding – positiewe houding maak die lewe oneindig makliker.
- Bestaande planne en roetine maak dit onnodig om vir elke taak opnuut standarde en ? volgorde van handeling neer te lê.
- Tyd en energie. (Enige 5 vvvvv) (5)

(Toepassing) Huis en Omgewingsversorging Sill. 1.1.3

5.3.3 Negatiewe invloed op taakverrigting

- Te veel om te doen en te min tyd om dit in te doen.
- ? Negatiewe houding teenoor huiswerk.
- Te min kennis – kan frustrasie veroorsaak.
- Verkeerde skoonmaakmetodes mag inhoud beskadig.
- Verveling, vermoeienis en die gevoel dat alles tevergeefs is.
- Tydrowende take.
- Gebrek aan waardering.
- Gebrek aan apparaat.
- Vermoeiende posisies.
- Spandeer te veel energie.
- Nie genoeg fisiese krag.

(Begrip) Huis en Omgewingsversorging Sill. 1.1.3 (Enige 4vvvv) (4)

5.4 Bankteller met seer voete

- Moet vir lank staan, volle gewig op haar voete wat dit laat pyn.
- Spiere trek saam en vergroot en druk op are verhoed vrye vloei van bloed.
- Bloed versamel in haar voete, bloedvloei word verhinder.
- Dus die opgehoopte hoeveelheid bloed in ? klein area veroorsaak swelling en pyn en veroorsaak dat spiere moeg word en ongemaklike gevoel ontwikkel. (4)

(Verduideliking) Werkstudie Sill. 1.1.4 (Enige 4v v v v)

5.5 Definieer proporsie

- Die verwantskap/verhoudingv van dele tot mekaar v en tot die geheel.v (3)

(Kennis) Interieur Sill. 3.1.1

[30]

VRAAG 6

6.1 6.1.1 Gesintradisies

- Patrone of roetines wat tydens gesinsmaaltye gevolg word.
- Maniere waarop spesiale gebeurtenisse in die gesin herdenk word.
- Maniere waarop belangrike geleenthede, huwelike ens. hanteer word om die familie saam te snoer.
- Geleenthede soos huisgodsdien, ontspanning waaraan die hele gesin deelneem. vvv (3)

6.1.2 Gesinsimbole

- Gesinsfoto's of foto-albums.
- Vakansie-ondervindings.
- Die gesin se geskiedenis en geheime.
- Moeilike tye wat saam deurgemaak is op. (3)
- Gunsteling grappies en stories. vvv

(Verduideliking) Gesinsgehegtheid Sill. 4.7

6.2 Kommunikasieproses

- Senderv – sê in duidelik ondubbelsinnige taal wat hy/sy regtig voel. v
- Ontvanger v – luister aandagtig na wat gesê word en gee betekenis aan die woorde en die houding van die spreker. v
- Boodskap v – ? Kombinase van verbale en nie-verbale simbole. v
- Terugvoering v – reaksie op die boodskap. v (8)

(Kennis en begrip) Handhawing van orde Sill. 4.3

6.3 Kragproppe wat oorlaai is

- Herstelwerk deur ? gekwalifiseerde elektrisiën.
- Genoeg krag sokke vir hoeveelheid apparaat wat gebruik word.
- Kragproppe moet korrek bedraad wees.
- Stukkende kragproppe moet vervang word.
- Skakel apparaat af wanneer vertrek verlaat word.
- Gebruik veiligheidsokke.
- Moenie met nat hande aan elektriese apparaat of skakelaars raak nie. (4)
- Kragproppe moet die SABS- kwaliteitmerk dra.
- Moenie met nat hande aan elektriese apparaat vat nie. vvvv

(Kennis) Interieur Sill.3.1.1

6.4 **Besluitneming**

	STAPPE IN DIE BESLUITNEMINGSPROSES	STAPPE IN DIE BESLUITNEMINGSPROSES
A	Identifiseer probleme	<ul style="list-style-type: none"> wil studeer maar het nie geld nie v (1)
B	Identifiseer alternatiewe	<ul style="list-style-type: none"> studeer deelydys en werk v neem 'n studielening uit v (1)
C	Ondersoek die gevolge van die alternatiewe	<p>deelydse werk</p> <ul style="list-style-type: none"> neem lank om studies te voltooi moeg saans wanneer van werk af kom mis studentelewe geen skuld aan einde van studietermyn <p>voltydse studies</p> <ul style="list-style-type: none"> voltooi studies gouer neem deel aan studente aktiwiteite mag moontlik nie lening kry nie geen skuld aan einde van studies <p style="text-align: right;">enige vier vvv</p>
D	Neem 'n besluit	<ul style="list-style-type: none"> Beste besluit geneem vir haar omstandighede voltydse studies of deelydse studies / lening v (1)
E	Evalueer die besluit	<ul style="list-style-type: none"> Neem verantwoordelikheid vir besluit voltydse studie – sal lening afbetaal v deelydse studie – mis studentelewe (1)

toepasing

sil 1.2.2

Besluitneming

6.5 **Sosialiseringsagente**

- Vriende.
- Gesin.
- Skool.
- Ouers.
- Gemeenskap.
- Onderwysers.
- Predikant.
- Klasmaats.

(Enige 4 vvv) (4)

(Kenniss)

Sosialisering

Sill. 4.3

(30)**TOTAAL: 200**